

อาพาธ-มรณภาพ

เจ้าคุณพระมงคลเทพมุนีเริ่มป่วย แต่ พ.ศ.๒๔๙๙ งานอย่างหนึ่งซึ่งได้ตั้งใจไว้ คือการฉลองโรงเรียนปริยัติ พ.ศ.๒๕๐๐ หลวงพ่อจะมีแจง หรือนิมนต์พระ ๒๕๐๐ องค์มาเจริญพระพุทธรูปมนต์ จะถวายสำหรับคาวหวาน และสมณบริวารองค์ละชุด รวมเป็น ๒๕๐๐ ชุด แต่เพราะอาพาธมาขัดขวางเสีย ความคิดนั้นก็ไม่ได้ปรากฏเป็นความจริง นับว่าเป็นโชคร้ายของวัดปากน้ำอย่างมหันต์ ซึ่งถ้าหลวงพ่อไม่อาพาธ วัดจะได้ทุนเป็นค่าภัตตาหารอีกเป็นจำนวนมาก

ตั้งแต่เริ่มอาพาธมาได้รับความสะดวกในการอุปถัมภ์และพยาบาลทุกอย่าง ไม่มีอะไรขัดข้องเลย มีพร้อมเท่าที่หลวงพ่อต้องการจนถึงมรณภาพ

ทุกครั้งท่านยิ้มรับแขก สนทนาปราศรัยพอสมควร แต่โดยมากเข้าเยี่ยมยาก เพราะหมอห้ามไม่ให้รบกวน เมื่อถูกห้ามบ่อยๆ คนเยี่ยมก็ห่างไป เพียงมาถามข่าวข้างนอกแล้วก็กลับ

ทุกอย่างชอบทำเอง เมื่อเวลาป่วยไข้ เช่น จะช่วยพยุงลุก พยุงนั่ง ไม่ชอบ ลูกนั่งเองเดินเอง สรงน้ำเอง ใครจะไปประคอง ไม่ถูกอภัยยศ เป็นเพราะกำลังใจแข็ง เมื่อลูกนั่งไม่ไหวจริงๆ เพราะอาพาธทวีขึ้น จึงยอมให้มีคนพยุงลูกนั่ง

ผู้เขียนเรื่องนี้ พยายามไปเยี่ยม ไปติดๆ กันบ้าง ห่างไปนานๆ บ้าง ซึ่งทั้งนี้แล้วแต่อาการของโรค ถ้าทราบข่าวว่าหนักมากก็หมั่นมา และการไปก็ไม่ได้บอกกำหนดแน่นอนแก่ใครๆ บางวันไปเช้า บางวันบ่าย บางวันเย็นค่ำ ทั้งนี้เพื่อจะสังเกตการณ์ว่า ภิภุสามเณรเอาใจใส่ต่อหลวงพ่อยังไร ได้ทราบว่าจะจัดเป็นเวรมาปฏิบัติทุกวัน พวกมาเจริญกัมมัฏฐานต่างหาก

วันหนึ่งพอไปถึงที่พักของหลวงพ่อก็มีพระเณรมาแจ้งก่อนว่า หลวงพ่อกำลังออกมารออยู่นานแล้ว จึงพูดว่า “ฉันไม่เคยบอกแก่ใครว่าจะมา พวกคุณไปโกหกหลวงพ่อไว้หรือว่าฉันจะมา”

พระเณรตอบว่า “ผมก็ไม่ทราบ แต่หลวงพ่อสั่งให้จัดอาสนะไว้รับพระเดชพระคุณด้วยวาจา “จัดที่ไว้ ธรรมดิลกจะมา” ท่านสั่งดังนี้ไม่พลาดสักคราวเดียว ถ้าหายไปนานก็พูดขึ้นลอยๆ ว่า “ธรรมดิลกวัดโพธิ์ไม่อยู่”

หลวงพ่อดังอยู่โรงพยาบาลสงฆ์ ๒ ครั้ง ไปทำการผ่าตัดโรคไส้เลื่อนที่โรงพยาบาลศิริราช ๑ ครั้ง ทั้งโรคเก่าโรคใหม่มาซ้ำเติมความหวังในชีวิตก็มีแต่สิ้นเข้า

ท้ายเดือนมกราคม และต้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ ติดต่อกัน ผู้เขียนเรื่องนี้ไปทำการควบคุมการตรวจนักธรรมในภาค ๓ ประจำ พ.ศ.๒๕๐๑ งานนี้ได้ตรวจสอบข้อสอบนักธรรมรวมแห่งเดียวกัน ๘ จังหวัด งานเสร็จสิ้นลง วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ คิดว่าจะ

อยู่ตากอากาศสัก ๒-๓ วัน เพื่อหาโอกาสเยี่ยมวัดต่างๆ ด้วย
เกิดสังหรณ์ใจถึงเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี จึงเดินทางกลับ วันที่ ๒
กุมภาพันธ์ ศกเดียวกัน ถึงวัดพระเชตุพน ๑๘.๐๐ น. มา โดยรถยนต์
รถวิ่งมาอย่างช้าๆ

รุ่งขึ้นวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ เวลา ๑๒.๐๐ น. โทรศัพท์มาจาก
วัดปากน้ำแจ้งว่าหลวงพ่อกำลังนอนหลับแล้ว ขอให้รีบไปวัดปากน้ำ
ด่วน

ถึงวัดปากน้ำเวลา ๑๓.๐๐ น. เศษได้เข้านมัสการ หลวง-
พ่อมีอาการหอบ ทางวัดปากน้ำได้ตามหมอนี่ที่เคยประจำก็ไม่พบ
หลวงพ่อบรรลุความรู้สึก มีแต่อาการหอบอย่างเดียว คุณหญิงชล-
ชั้นรพินิจมาเยี่ยมทนดูไม่ได้ ต้องไปตามหมออื่นมา หมอบอกว่า
หมดความรู้สึก เส้นโลหิตในสมองแตกแล้ว หมดความหวัง หมอ
ไม่ยอมทำอะไร เพียงแต่แนะนำให้อาบน้ำแข็งห่อผ้าวางไว้บนศีรษะ

เวลานั้นภิกษุสามเณรอุบาสกอุบาสิกาแน่นห้อง ต่างมอง
ดูหลวงพ่อด้วยน้ำตา หน้าสลดหมดความหวัง หมอพยากรณ์ไว้
ว่าภายใน ๒๔ ชั่วโมง จะอยู่ได้เป็นอย่างดี หมอกลับไปแล้ว พวก
ศิษย์ก็ยังห้อมล้อมหลวงพ่อยู่ เข้าใจว่าหลวงพ่อบรรลุความรู้สึกเลย
หลวงพ่อบรรลุตาหอบถี่ๆ หน้าขึ้นแล้วก็ค่อยๆ น้อยลงๆ วิญญาณ
ของหลวงพ่อบรรลุร่างกายอันพุพองผืนไปด้วยอาการอันสงบ
และสงบอย่างสมบูรณ์ของนักปฏิบัติ เวลา ๑๕.๐๕ น. ของวันที่ ๓
กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

เสียงสะท้อนก็ระงมขึ้นในห้องที่หลวงพ่อมรณภาพ ทุกคนหน้าซีดสลด แม้น้ำตาไม่ออกทางลูกตา จะปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้้นั้นไม่กลืนน้ำตาแห่งความสลดใจ

เมื่อแน่ใจว่าดับสนิทแล้ว ระฆังทุกใบในวัดได้บันลือเสียงขึ้น กลองก็ดังขึ้นเป็นอันรับรู้กันว่า เจ้าคุณพระมงคลเทพมุนีได้ละโลกนี้ไปสู่ปรโลกแล้ว ครู่ต่อมาภักฎิติกหลังใหญ่เืองแน่นไปด้วยภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา หน้าเศร้า น้ำตาคลอ บ้าง ทิ้งตัวลงกราบ บ้าง ยืนไห้ บ้าง สะอื้นเอามือปิดหน้า เวลานั้นไม่มีเสียงพูด มีแต่เสียงสะท้อนและเงียบสงัด แสดงว่าหมดที่ฟังแล้วจนอวสานแห่งชีวิตของตน

การมรณภาพของหลวงพ่อเวลา ๑๕.๐๕ น.นั้น คล้ายกับว่าพระคุณท่านยังมีความกรุณาอยู่ เพราะยังให้เวลาดำริและติดต่อเรื่องจัดการศพได้เป็นเวลาสะดวกจริงๆ จะติดต่อกับใครสั่งการอย่างไรอันเกี่ยวแก่ศพ สำเร็จทุกทาง คล้ายกับว่าหลวงพ่อบีตทางสะดวกไว้ให้ เครื่องใช้สอยมีทุกอย่างทันความประสงค์

ถ้ามรณภาพในเวลากลางคืนหรือใกล้รุ่ง ก็จะทำให้คนเดือดร้อนและหนักใจเพียงไร คิณนั้นเราพิมพ์การ์ด อาบน้ำศพเสร็จ จัดสถานที่ ตั้งศพเรียบร้อย เรียบอย่างไรได้อย่างนั้น และทันประกาศทางวิทยุและหนังสือพิมพ์

เพื่อความเรียบร้อย ในวันรุ่งขึ้น ได้จัดการให้ภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกาและชาวบ้านใกล้เคียง หรือห่างไกล ที่มาประชุม กันวันนั้น ได้อาบน้ำศพเสียก่อน ต้องจัดให้เข้าอาบน้ำศพคราวละ ๓ คนบ้าง ๔ คนบ้าง กว่าจะทั่วถึงสิ้นเวลากว่า ๒ ชั่วโมง

จัดการปลงศพและเปลี่ยนผ้าครองใหม่ นิตยารักษาศพ มิให้เน่าในวันนั้นเอง ได้สั่งให้เก็บศพของหลวงพ่อไว้ เพื่อบรรจุ พระแจกแก่ชาวบ้านต่อไป แต่ได้สั่งเข้าไป มีผู้เก็บไปหมด จะหาเหลือ อยู่สักเส้นหนึ่งก็ไม่ได้ ดีไปอย่างหนึ่งที่ไม่ต้องเก็บกวาดเอาไปทิ้ง ผู้ไม่ได้ก็พูดว่าจะรอเอากระดูกเมื่อเวลาเผา

ทำความสะอาดแก่ศพเรียบร้อยแล้ว ยกไปไว้ที่โรงเรียนชั้น ๓ เตรียมต้อนรับผู้จะมาอาบน้ำศพในวันรุ่งขึ้น คิณนั้นภิกษุ สามเณรแทบไม่ต้องจำวัด ทำงานกันคิณยันรุ่ง เพราะต้องทำความสะอาดให้เรียบร้อยทั่ววัด ขนเก้าอี้เสื่อสาตอาสนะกันโกลาหล ไม่มีใครบ่นว่าเหนื่อย เต็มใจทำ กราบหลวงพ่อด้วยความเคารพ ดี ที่มีภิกษุสามเณรมาก และพร้อมเพรียงกันกระทำ งานที่เต็มใจ ทำย่อมลุล่วงไปด้วยดี

รุ่งขึ้น วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ การอาบน้ำศพได้มีตั้งแต่ ๑ โมงเช้า พวกกันมาเป็นสายๆ อาบกันไม่ขาดระยะ จนกระทั่ง ยกศพใส่หีบเวลา ๑๗.๐๐ น. ล่วงแล้ว ที่มาไม่ทันกันนับจำนวน หลายร้อย สมเด็จพระสังฆนายกได้กรุณาประกอบพิธีอาบน้ำพระ ราชทานอาบศพและเป็นประธานตลอดพิธี

ศพหลวงพ่อบรรจุแล้วในหีบทองของหลวง ที่พระราชทานให้เป็นเกียรติยศแก่หลวงพ่อ และได้ประดิษฐานอยู่มุมด้านตะวันออกของโรงเรียน ประดับตกแต่งด้วยเครื่องสักการะอันงดงาม เวลากลางคืนมีสวดพระอภิธรรม เป็นการกุศลตามประเพณีนิยม มีผู้มาเยี่ยมคิณละมากๆ เป็นจำนวนร้อย และได้รับเป็นเจ้าภาพสวดทุกคืน คิณละ ๑ เจ้าภาพตั้งแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ มา

การบำเพ็ญกุศลเช่นนั้น ได้ติดต่อกันถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๐๒ แล้วล้วนแต่มีผู้เต็มใจมาขอเป็นเจ้าภาพทั้งสิ้น บางคืนก็มีสวด ๒ ลำรับ บางสัปดาห์ก็มีพระธรรมเทศนา บางวันก็มีแจกอารธนาภิกษุสามเณรมาสวดแจงดวด

การบำเพ็ญกุศลเทศน์แจ่งนี้มีมาหลายคราวแล้ว

